

جرم نشر اکاذیب

در رویه دادگاهها

گروه پژوهش

انتشارات چراغ دانش

بنیاد بین‌المللی حقوقی سنا

«بنیاد بین‌المللی حقوقی سنا» با تیمی متشکل از مؤلفین، مدرسین، وکلا و کارشناسان مجرب با کارگروه‌های تخصصی در حوزه‌های: املاک و اراضی، سرقتی، بیمه‌ای، گمرکی، ثبتی، وصول مطالبات، تنظیم قراردادهای، ارث و امور حسبی، امور خانواده و مسائل کیفری آماده ارائه مشاوره و پاسخگویی به پرسش‌های حقوقی هم‌میهنان محترم می‌باشد.

گروه وکلای سنا: ۰۲۱ ۸۸۸۶۵۱۲۸-۸۸۸۶۵۱۲۰

ارتباط مستقیم با دفتر واحد دعاوی: ۸۸۱۴۰۸۰۸

انتشارات چراغ دانش

انتشارات چراغ دانش اعلام می‌دارد طی گزارش‌های دریافتی و پیگیری‌های بازرسی این انتشارات مشخص گردیده است بعضی از اشخاص از اسم و آرم انتشارات چراغ دانش سوءاستفاده نموده یا به مجعول خود را نماینده یا شعبه‌ای از انتشارات چراغ دانش در خیابان انقلاب در تهران و حتی بعضی از استان‌ها و شهرستان‌ها معرفی نموده‌اند که ضمن پیگیری قانونی و برخورد قضائی با این اشخاص خاطی به استحضار همکاران حوزه نشر، چاپ و پخش کتاب می‌رساند که در صورت وجود نمایندگی در شعب در تهران یا شهرستان‌ها این موضوع در سایت رسمی انتشارات اعلام خواهد شد.

تهران، میدان هفت تیر، ورودی مدرس، کوچه مازندرانی، پ ۴، ط ۶، واحد ۱۴

تلفن تماس: ۰۲۱ ۸۸۱۴۰۶۰۲-۳

www.cheraghdanesh.com

چراغ دانش، چراغ راه اندیشه‌هاست.

فهرست کلی

۱۳.....	معرفی جرم نشر اکاذیب و نمونه شکوائیه
۴۷.....	جرم نشر اکاذیب در آرای دیوان عالی کشور
۱۰۳.....	جرم نشر اکاذیب در آرای دادگاهها
۱۵۳.....	جرم نشر اکاذیب در نشست‌های قضائی
۱۶۵.....	جرم نشر اکاذیب در نظریه‌های مشورتی
۱۸۱.....	جرم نشر اکاذیب در قوانین و مقررات
۱۸۷.....	منابع و مآخذ

فهرست جزئی

۱۳.....	معرفی جرم نشر اکاذیب و نمونه شکوائیه
۱۵.....	معرفی جرم نشر اکاذیب و انتساب اعمال خلاف حقیقت به دیگران
۲۶.....	مصادق اول: جرم اظهار اکاذیب
۲۶.....	مبحث اول: ارکان تشکیل‌دهنده جرم نشر اکاذیب
۲۶.....	گفتار اول: عنصر قانونی جرم نشر اکاذیب
۲۸.....	گفتار دوم: عنصر مادی جرم نشر اکاذیب
۳۴.....	گفتار سوم: عنصر روانی جرم نشر اکاذیب
۳۷.....	مصادق دوم: جرم انتساب اعمال خلاف حقیقت به دیگران
۳۷.....	گفتار اول: عنصر قانونی
۳۷.....	گفتار دوم: عنصر مادی جرم انتساب اعمال خلاف حقیقت به دیگران
۳۹.....	مبحث دوم: احکام ویژه در خصوص جرم نشر اکاذیب و انتساب اعمال خلاف
۳۹.....	گفتار اول: شروع به جرم نشر اکاذیب و انتساب
۳۹.....	گفتار دوم: معاونت در جرم
۴۱.....	گفتار سوم: شرکت در جرم

۴۲	مبحث سوم: تشریفات رسیدگی به جرم نشر اکاذیب
۴۲	گفتار اول: صلاحیت مراجع قضائی در رسیدگی به این جرم
۴۳	گفتار دوم: طریقه تقدیم شکوائیه و هزینه‌های قانونی آن
۴۷	جرم نشر اکاذیب در آرای دیوان عالی کشور
۴۹	مبحث اول: آرای شعب دیوان عالی کشور
۴۹	۱. مرجع قضائی صالح در رسیدگی به جرم افترا توسط مرتکبین متعدد
۵۳	۲. نشر اکاذیب به وسیله مطبوعات
۵۵	۳. مرجع قضائی صالح در رسیدگی به جرم نشر اکاذیب
۵۸	۴. ضرورت قطعیت حکم برائت علیه مفتتری علیه
۶۵	۵. حصری بودن جهات اعاده دادرسی
۶۶	۶. نشر اکاذیب از طریق استشهادیه محلی
۷۰	۷. نشر اکاذیب در فضای مجازی علیه فرماندار
۸۲	۸. مرجع قضائی صالح در رسیدگی به جرم نشر اکاذیب مطبوعاتی
۸۴	۹. موجب تحقق افترا
۸۹	۱۰. اعاده دادرسی در مورد جرم نشر اکاذیب
۹۱	۱۱. تجدیدنظرخواهی از آرای مربوط به جرائم مطبوعاتی
۹۶	۱۲. لزوم طرح شکایت توسط شاکی خصوصی
۱۰۳	۱۳. جعل امضای مقامات به قصد اضرار
۱۰۳	جرم نشر اکاذیب در آرای دادگاه‌ها
۱۰۵	مبحث اول: آرای دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر
۱۰۵	۱. اقدام توهین آمیز، لفظاً یا عملاً و اظهار نظر نشده است.
۱۰۶	۲. شکایت طرح شده برای احقاق حق بوده و افتراء محسوب نمی‌گردد.
۱۰۷	۳. نشر اکاذیب و توهین به‌عنوان دو جرم مستقل
۱۰۸	۴. قصد نشر اکاذیب و مراجعه به مراجع قضائی
۱۰۹	۵. عدم احراز سوءنیت در جرم افترا
۱۱۱	۶. وقوع بزه نشر اکاذیب
۱۱۴	۷. منع تعقیب از نشر اکاذیب به علت نقص تحقیقات

۸. نشر اکاذیب از طریق مطبوعات ۱۱۵
۹. عمل متهم افتراء نیست و نشر اکاذیب است..... ۱۱۶
۱۰. ارسال نامه به مسئول عالی رتبه شرکت مصداق نشر اکاذیب..... ۱۱۸
۱۱. ارسال جملات موهن متعدد..... ۱۲۰
۱۲. ممانعت از ورود کارگر به مرجع انتظامی ۱۲۲
۱۳. ضرورت کتابت برای تحقق نشر اکاذیب ۱۲۴
۱۴. تغییر و اصلاح عنوان مجرمانه در دادگاه تجدیدنظر..... ۱۲۶
۱۵. مرجع قضائی صالح در رسیدگی به جرائم مطبوعاتی ۱۲۸
۱۶. اظهارات وکیل در مقام دفاع از موکل خود ۱۳۲
۱۷. تعدد معنوی تهمت و نشر اکاذیب..... ۱۳۷
۱۸. انتشار تصاویر خصوصی و تغییر تصویر دیگری از طریق سامانه‌ای ۱۳۹
۱۹. محدوده رسیدگی مرجع تجدیدنظر ۱۴۲
۲۰. ارسال مطالب کذب به ایمیل شخصی شاکی ۱۴۵
- مبحث دوم: آرای دادگاه‌های انتظامی قضات ۱۴۹
۱. گذشت شاکی از افتراء و نشر اکاذیب ۱۴۹
۲. شکایت کیفری از قاضی ۱۴۹
- جرم نشر اکاذیب در نشست‌های قضائی ۱۵۳**
۱. اعاده حیثیت پس از حکم برائت متهم ۱۵۵
۲. تفاوت افتراء و نشر اکاذیب ۱۵۷
۳. توهین به مقامات مملکتی..... ۱۶۰
۴. قابلیت رسیدگی در دادگستری جهت احراز تخلفات کارمند دولت ۱۶۱
- جرم نشر اکاذیب در نظریه‌های مشورتی ۱۶۵**
۱. شرط تحقق بزه نشر اکاذیب و تعدد جرم..... ۱۶۷
۲. قابل گذشت بودن یا نبودن بزه نشر اکاذیب ۱۶۷
۳. مرجع صالح جهت رسیدگی به بزه فحاشی ۱۶۸
۴. محدوده جرم مذکور در ماده ۱۴۱ قانون تعزیرات ۱۶۸
۵. حق الناس بودن جرم نشر اکاذیب ۱۶۹

۱۶۹.....	۶. نشر اکاذیب به وسیله مطبوعات
۱۷۰.....	۷. شکایت انتظامی از قاضی و نشر اکاذیب
۱۷۱.....	۸. نشر اکاذیب به صورت شفاهی
۱۷۲.....	۹. شرط تحقق بزه نشر اکاذیب و تعدد جرم
۱۷۳.....	۱۰. قابلیت تعقیب افترا
۱۷۴.....	۱۱. قابل گذشت بودن یا نبودن نشر اکاذیب
۱۷۵.....	۱۲. قابل گذشت نبودن جرم نشر اکاذیب
۱۷۵.....	۱۳. نشر اکاذیب توسط مطبوعات جرم است.
۱۷۶.....	۱۴. شکایت از اعضای کمیسیون نظارت
۱۷۷.....	۱۵. شکایت انتظامی از قاضی و نشر اکاذیب
۱۷۷.....	۱۶. شکایت انتظامی از قضات
۱۷۸.....	۱۷. قابل گذشت بودن فریب مشتری و نشر اکاذیب
۱۷۸.....	۱۸. غیر قابل گذشت بودن نشر اکاذیب در فرضی که متوجه اشخاص
۱۷۸.....	۱۹. شرط نبودن تعدد عریضه در نشر اکاذیب
۱۷۸.....	۲۰. افترا و توهین و هتک حرمت
۱۸۱.....	جرم نشر اکاذیب در قوانین و مقررات
۱۸۳.....	از قانون مجازات اسلامی
۱۸۵.....	از قانون جرائم رایانه ای
۱۸۷.....	منابع و مأخذ

مقدمه

معمولاً رویه عملی دادگاه‌ها در استنباط از قوانین و مقررات در جهت انطباق با مصادیق واقعی تا حدودی با آنچه در کلاس‌های تئوریک دانشگاه‌ها به دانشجویان حقوق آموزش داده می‌شود متفاوت است البته روند آموزشی و طریق ارائه مطالب در کلاس‌های درسی هم به شکلی است که برای طی مراحل تحصیلی صرف مطالعه و پاسخ به سؤالات به صورت تئوری و بدون تطبیق با مصادیق عملی کفایت می‌کند. به این ترتیب معمولاً چون امکان انجام کار عملی حین تحصیل در دانشگاه برای دانشجویان این رشته وجود ندارد فارغ‌التحصیلان وقتی مشغول به کار می‌شوند با کمبود آگاهی و اطلاعات از رویه قضائی و شیوه استدلال و استنباط عملی دادگاه‌ها مواجه هستند؛ لیکن اهمیت آگاهی از رویه قضائی با اشتغال به کار و فعالیت بر هیچ فارغ‌التحصیل حقوقی پوشیده نیست. بی‌تردید تنها منبع آموزش عملی وکالت، قضاوت و به‌طور کلی رشته حقوق، قبل از حضور عملی در دادگاه‌ها و جلسات رسیدگی، رویه‌های قضائی می‌باشد؛ به عبارت دیگر، مطالعه تصمیمات، پرسش و پاسخ‌ها و اختلاف‌نظرهای کسانی که هر روز به صورت عملی در حال انطباق قوانین با مصادیق واقعی هستند می‌تواند اطلاعات کاربردی و عملی را در اختیار خوانندگان قرار دهد.

اگرچه فارغ‌التحصیلان حقوق بیش از سایرین به مطالعه رویه قضائی نیازمند هستند؛ اما هیچ قشری از جامعه بزرگ رشته حقوق قضائی بی‌نیاز از مطالعه و تحقیق و تفحص در این حوزه علمی نمی‌باشد؛ زیرا رویه قضائی در واقع محرک رشته حقوق است که دائم در حال تغییر و تحول می‌باشد و غفلت از این حوزه موجب عقب‌ماندگی از علم واقعی حقوق و جامعه حقوقدانان خواهد شد. از این رو

ناشران تخصصی این حوزه، هرکدام به طریقی نسبت به جمع‌آوری و انجام بخشی به مطالب و موضوعات راجع به رویه قضائی اقدام می‌کنند که انتشارات چراغ دانش نیز در همین راستا و برای انجام بخشی از وظایف فرهنگی خود در نظر دارد نسبت به تدوین و جمع‌بندی مطالب رویه قضائی به صورت منظم و منحصر به فرد با ویژگی‌های مخصوص برای هر دعوا طی یک کتاب جداگانه به صورت کاربردی و با دسترسی آسان به مطالب هر دعوا اقدام نماید لذا در راستای تأمین این هدف، مجموعه‌ای از کتاب‌ها تحت عنوان کلی «دعوی... در رویه دادگاه‌ها» که شامل موارد زیر است تدوین و تألیف خواهد شد:

۱. آراء وحدت رویه؛

۲. آرای اصراری؛

۳. آراء شعب دیوان عالی کشور؛

۴. آراء دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر؛

۵. نشست‌های قضائی؛

۶. نظریه‌های مشورتی؛

۷. قوانین و مقررات مرتبط با موضوع؛

۸. نمونه دادخواست و معرفی دعوا.

در این مجموعه سعی شده است رویه قضائی کشور در خصوص هر دعوا به صورت منسجم و منظم گردآوری شود تا وکلا، حقوقدانان و قضات محترم در مراجعه به رویه قضائی در کمترین زمان به بهترین وجه مطالب مطلوب خود را یافته و استفاده نمایند. با توجه به تعدد بسیار آراء دادگاه‌ها (دادگاه بدوی و

تجدیدنظر) در برخی موارد حداکثر سعی بر آن بوده از موارد متفاوت آراء صادره در موضوع نمونه در قسمت رأی آورده شود و همچنین در سایر موارد؛ مثل آراء وحدت رویه، آراء دیوان عالی کشور، موارد مرتبط به موضوع ذکر شده است تا با توجه به اهمیت این آراء مورد استفاده خوانندگان و مراجعه کنندگان عزیز قرار گیرد.

مختصر ویژگی های کتاب:

۱. تدوین و گردآوری منظم و منسجم تمام مطالب مربوط به دعوا؛

۲. تقسیم بندی موضوعی برای هر کدام از مطالب؛

۳. ارائه معرفی دعوا و نمونه دادخواست در اول مجموعه؛

۴. ذکر عنوان برای هر مطلب به صورت خلاصه در فهرست؛

۵. دسترسی سهل و آسان به مطلب دلخواه در کمترین زمان.

«گروه پژوهشی» انتشارات مفتخر خواهد شد از تجربیات، آراء و سایر مطالب حقوقی موجود نزد اساتید، وکلا، حقوقدانان و سایر همکاران در راستای مفیدتر شدن مجموعه در چاپ های بعدی استفاده نماید. لذا موجب خرسندی خواهد بود که خوانندگان عزیز از هر صنف ضمن ارسال انتقادات و پیشنهادات خود در مورد هر کدام از موضوعات به صورت (کتبی یا از طریق ایمیل یا تلفنی) ما را در پربار کردن مجموعه حاضر یاری فرمایند.

مدیر مسئول انتشارات

یک هزار و سیصد و نود و شش

فصل اول

معرفی جرم نشر اکاذیب و
نمونه شکوائیه

مبحث اول: روند عمل رسیدگی به جرم در دادسرا و دادگاه

برای رسیدگی به هر عنوان مجرمانه، مراحل چهارگانه‌ای وجود دارد که شاکی باید ضمن آگاهی از این مراحل اقداماتی که به وی مربوط و منتسب می‌باشد را انجام داده تا شکوائیه وی ثبت و انجام تحقیقات، تعقیب، رسیدگی، صدور حکم و اعمال مجازات فراهم گردد.

گفتار اول: تنظیم شکوائیه و مراجعه به دادسرای صالح

اولین اقدام شاکی برای اعلام جرم و تظلم خواهی تنظیم شکوائیه می‌باشد چرا که مطابق ماده ۶۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ یکی از جهات قانونی برای شروع به تعقیب، شکایت شاکی یا مدعی خصوصی است. البته اگر جرم جنبه عمومی داشته باشد اقامه دعوا و تعقیب متهم از این جنبه از وظایف دادستان محسوب می‌شود.

الف) نحوه تنظیم شکوائیه و شرایط آن: به تکلیف ماده ۶۸ قانون آیین دادرسی کیفری شاکی یا مدعی خصوصی می‌تواند شخصاً یا توسط وکیل شکایت کند. در شکوائیه موارد زیر قید می‌شود.

۱. نام و نام خانوادگی، نام پدر، سن، شغل، میزان تحصیلات، وضعیت تأهل، تابعیت، مذهب، شماره شناسنامه، شماره ملی، نشانی دقیق و در صورت امکان نشانی پیام نگار (ایمیل)، شماره تلفن ثابت و همراه و کد پستی شاکی؛

۲. موضوع شکایت، تاریخ و محل وقوع جرم؛

۳. ضرر و زیان وارده به مدعی و مورد مطالبه وی؛

۴. ادله وقوع جرم، اسامی، مشخصات و نشانی شهود و مطلعان در صورت امکان؛

۵. مشخصات و نشانی مشتکی عنه یا مظنون در صورت امکان؛

قوه قضائیه مکلف است اوراق متحدالشکل مشتمل بر موارد فوق را تهیه کند و در اختیار مراجعان قرار دهد تا در تنظیم شکوائیه مورد استفاده قرار گیرد. عدم استفاده از اوراق مزبور مانع استماع شکایت نیست.

بعد از تنظیم شکوائیه شاکی باید از دو جهت تمبر باطل نماید:

۱. **تمبر از بابت تصدیق اوراق پیوستی:** همزمان با تنظیم شکوائیه باید شاکی تمامی اسناد و مدارک و ادله مکتوب خود را پیوست شکوائیه نموده و این اسناد را به تکلیف بند ۱۷ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین باید با پرداخت مبلغ «۵,۰۰۰ ریال» مصدق نماید.

۲. **تمبر هزینه شکایت کیفری:** باید با مراجعه به واحد تمبر در دادسرای مربوطه مطابق بند ۴ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین با پرداخت مبلغ «۵۰,۰۰۰» تمبر از بابت هزینه شکایت ابطال نماید.

ب) **تقدیم شکوائیه به دادسرای صالحه:** بعد از تنظیم شکوائیه، دومین اقدام شاکی تقدیم این عرض حال به دادسرای صالح برای رسیدگی می‌باشد.